

La llegenda d'Edip

La llegenda d'Edip, com tots els temes de la literatura antiga, és anterior a les primeres mostres escrites que coneixem d'aquesta literatura, que es va nodrir incessantment de la que havia nascut en el cor múltiple i obscur del poble i que s'havia conservat per tradició oral. Els elements, característicament populars, que determinen la tràgica llegenda li donen, a ella especialment, tot un aire de venerable a n t i g o r . Localitzada sempre, segons sembla, a la ciutat de Tebas, n' existeixen, això no obstant, versions diverses, segons les diferents contrades o ciutats per on s'hagués difosa. De totes elles, la que més netament ens ha pervingut i s'ha imposat clarament sobre totes les altres és la recollida per Sòfocles en la seva obra maestra.

La tragèdia de Sòfocles, a més d'una excel·lent lliçó de teatre, és un alt exemple moral. La mentalitat petit burgesa, per una lamentable intel·ligència del que hauria d'ésser la verdadera igualtat entre els homes, ha reduït el gran Edip a una espècie de mala bèstia que no té més dèria ni pecat que el de compartir el llit amb la seva mare, i no ho dic precisament pel definidor del complex d'Edip, sinó pels qui després s'hi han rajejat. Però Edip, per començar, no és culpable: ni se sent culpable ell, ni li fa ningú retret de culpa. Edip s'avergonyeix: sent una gran vergonya d'allò que, sense cap culpa, ha fet. La culpa té remei: sempre hi ha algú, un altre home o un Déu, que pot carregar amb ella. Però la vergonya és irremissible.

El poble de Tebas comprèn la vergonya d'Edip i se'n compadeix. En participa, també, d'aquella vergonya i deixa que aquell home aclaparat per un destí advers prengui el camí de l'exili. Però se'n dol. Tebas estima Edip. Com l'estima Jocasta, la primera en assabentar-se de la terrible veritat. Perquè Edip és un bon home i és un bon governant. Va salvar Tebas del flagell de l'Esfinx i la vol salvar ara de la pesta que l'affligeix. No és un dèspota arbitrari, injust. Si ho fos, si hagués estat un dictador dels nostres temps, de segur que hauria fet matar Tirèsies i Creont, sense més aclariment, i hauria decretat que la pesta ja estava vençuda. Però Edip vol conèixer la causa d'aquells mals, i la vol saber per cosa certa. Edip rei és també la tragèdia del coneixement.

I és més encara: és la tragèdia de l'home, de la condició humana. Edip és un home singular sens dubte, un home clarament destacat entre tots els qui l'envolten. Però és un home amb la seva ignorància, amb els seus dubtes, amb els seus

temors; un home amb el seu urc i amb la seva pietat; un home que s'autoritza, ben legalment, el dret d'ésser home fins al final, i a pagar, si deu, com home lligat a una llei que ha dictat ell mateix, però que ha acceptat tot un poble.

La lliçó, i ja no dic més, em sembla digna de ben atentes i reposades reflexions.

M'agradaria, a mi, haver-la donada tal com l'he entesa, i millor i tot, si això fos possible. No he trastocat essencialment el text. L'he lliberat, això sí, de noms propis de llocs i de divinitats, que em semblaven, avui, tan carregats d'allò que en diríem connotacions retròriques i escolars, que podrien entorbellir la bona comprensió del drama. He partit, no cal dir-ho, de la traducció de Carles Riba per a la fundació Bernat Metge, però hi he fet, molt agosadorament, ja ho sé, moltes esmenes. No pos ni he posat mai en dubte la jutsesa de les traduccions de Carles Riba. Però em permet desconfiar del seu llenguatge. Carles Riba no escrivia per a l'escena, i la lectura recent de les seves traduccions vers de Sòfocles i d'Eurípides, m'asseguren en la meua creença: escrivia per una bona lectura reposada i per a la ciència filològica, cosa ben d'agrair. Crec, però, que el mestre, almenys el que vaig tenir temps encara de conèixer i tractar els darrers anys de la seva vida, em perdonaria de grat la malifeta, si es que malifeta hi ha hagut. He intentat la tasca desigual de donar a un text antic de més de dos mil anys, la mateixa validesa, davant un públic català d'avui, que tenia per a un públic atenès del segle V abans de Crist. Carles Riba ho hauria aprovat, perquè potser també era aquest, en una certa mesura, el seu intent. Però, desgraciadament, no he pogut discutir-la qüestió amb el mestre.

Amb els seus deixebles d'avui, potser no m'hi hauria entès; són massa bons deixebles: han sacralitzat el mestre, l'han deshumanitzat. I Carles Riba, en les últimes caminades de la seva vida, s'humanitzava, s'humanitzava molt, massa trobava ell... Vagi des d'aquí, si m'és permès l'homenatge més fidel a la seva memòria.

Jaume Vidal i Alcover

Obra:

Edip

Autor:

Sòfocles

Versió de l'obra:

Jaume Vidal i Alcover

ACTORS

Edip:

Josep Minguell

Vell:

Ramon Teixidor

Creont:

Joan Miralles

Corifeu:

Alfred Celaya

Tirèsies:

Enric Majó

Jocasta:

Àngels Moll

Missatger de palau:

Ramon Teixidor

Antígona:

Anna Giménez

Ismene:

Toia Duran

C O R :

Josep M.ª Doménech, Toia Duran, Ramon Teixidor, Alfred Celaya, Josep Fernández, Enric Casamitjana, Anna Giménez.

Direcció:

Josep Anton Codina

Ajd. Direcció:

Ramon Teixidor

Escenografia:

Josep M.ª Subirachs

Realització:

Bea-Mora

Diseny Vestuari:

Ramon Martí

Realització Vestuari:

Tonet Balaguer

Sons:

Enric Majó

CASINO - CLUB DE RITME

Divendres, 30 de Setembre - 10 Nit

TEATRE

EDIP

de Sofocles

Versió de l'obra Jaume Vidal Alcover

Organitza:

CASINO - CLUB DE RITME

T. A. E. Teatre Associació Cultural